

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ, КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ,
КРИМІНОЛОГІЧНІ ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧІ АСПЕКТИ
ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ ПРАВОПОРУШЕННЯМ**

УДК 341.48:343

DOI: 10.31733/2078-3566-2024-1-188-193

**Василь
БЕРЕЗНЯК©**
доктор юридичних
наук, старший
науковий
співробітник

**Діана
РУКІНА©**
студентка

*(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

**ПРОБЛЕМАТИКА МІЖНАРОДНО-НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ
ДЕФІНІЦІЇ «ЕКОЦИД» ІЗ УРАХУВАННЯМ СУБ'ЄКТИВНИХ
ТА ОБ'ЄКТИВНИХ ОЗНАК СКЛАДУ ТАКОГО КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ: ДОКТРИНА ТА ПРАКТИКА**

Наголошено, що створення ефективного та цілісного механізму захисту навколишнього середовища вимагає нових законодавчих змін, котрі мають прослідковуватися і на національному, і на міжнародному рівнях. Проаналізовано наукові підходи до визначення поняття «екоцид», що сприяли унормуванню диспозиції ст. 441 КК України із новими запропонованими кваліфікуючими ознаками. У контексті цього обґрунтовано важливість нормативного визначення терміна «екоцид» як окремого злочину, передбаченого Римським статутом, що, у свою чергу, сприятиме гармонізації законодавчих норм не тільки України, але й інших країн світу. Також акцентовано увагу на важливості визначення критеріїв відмежування згаданого злочину від суміжних складів кримінального правопорушення.

Ключові слова: *екоцид, міжнародний злочин, кримінальне правопорушення, міжнародні правові акти, знищення, тяжкі наслідки, збройна агресія проти України.*

Постановка проблеми. Фундаментальним питанням, котре потребує нагального вирішення з метою створення сталого майбутнього для відновлення України, що має ґрунтуватися на пріоритетному напрямі європейської інтеграції, є дотримання справедливості при здійсненні правосуддя. У зв'язку з цим необхідно довести доцільність закріплення юридичної відповідальності за злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, вчинені шляхом збройної агресії. Фактично така практика є екоцидом, але проблема полягає в тому, що екоцид сьогодні не вважається на міжнародному рівні злочином проти людства. Тому проблематика дослідження екоциду як злочину, що потребує не лише національного кримінально-правового регулювання, а й міжнародно-правового, є актуальною з огляду на сучасні виклики, що постали перед нашою державою у зв'язку з повномасштабним вторгненням

© В. Березняк, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5690-4736>

vasilybereznyak@i.ua

© Д. Рукіна, 2024

k_kpk@dduvs.in.ua

російських військ на територію України, і потребує детального вивчення.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Щодо наукових досліджень особливостей кримінально-правової характеристики екоциду у галузі кримінального права треба зазначити, що у правничій літературі хоча і вироблений загальнотеоретичний підхід з окресленого питання, однак у доктрині міжнародного права поняття «екоцид» не є загально визнаним як тяжкий міжнародний делікт, передбачений Римським статутом, що потребує створення спеціального режиму відповідальності. Однак реалізація міжнародних інтересів світової спільноти вимагає встановлення такого закріплення не лише за тяжкі міжнародні злочини, як-от: геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини та злочини агресії, а й за екоцид.

Окремі аспекти екоциду в національному та міжнародному кримінальному праві досліджували у своїх працях провідні вітчизняні вчені: В. Андрейцев, П. Андрушко, В. Балюк, Д. Бараненко, О. Борщевська, Р. Вереша, І. Сиводед, О. Сурілова, Т. Сухоребра, О. Ковтун, І. Колосов, М. Куцевич, О. Кучинська, С. Лихова, Т. Лісова, О. Маренкова, В. Минькович-Слободяник, Н. Малишева, О. Попов, В. Рибачек, В. Хашев, О. Шацька, А. Шульга, О. Шуміло та ін.

Мета – проаналізувати наукові підходи до визначення поняття «екоцид», що сприяли унормуванню диспозиції ст. 441 КК України із новими запропонованими кваліфікуючими ознаками, у контексті чого обґрунтувати важливість нормативного визначення терміна «екоцид» як окремого злочину, передбаченого Римським статутом.

Виклад основного матеріалу. Саме визначення «екоцид» було проголошено на Стокгольмській конференції ООН з навколишнього середовища 1972 р., де тодішній прем'єр-міністр Швеції Свен Улоф Йоахім Пальме у своїй вступній промові прямо назвав війну у В'єтнамі «екоцидом» [1, с. 4–7]. Конференція вважалася народженням «зеленого покоління» і фактично відродила «інтенсивну політичну боротьбу» в усьому світі та поклала початок подальшим міжнародним екологічним дебатам. Однак ні у Стокгольмській декларації, ні в офіційному звіті конференції немає прямої згадки про злочин екоциду. Водночас деякі дослідники зазначають, що висновок про легальність такого явища, як екоцид, оскільки він виходить за межі міжнародного права, так само безглуздо, як і твердження про те, що гітлерівські табори смерті не були нелегальними.

У свою чергу, міжнародне занепокоєння зміною клімату змусило інші країни переглянути свої закони про кримінальну відповідальність, де у багатьох «екоцид» розглядається як різновид воєнних злочинів, а сам термін не використовується. Наприклад, ст. 104 Кримінального кодексу Естонії передбачає відповідальність у випадках «навмисного впливу на навколишнє середовище як методу ведення війни і заподіяння значної шкоди навколишньому середовищу» [2]. При цьому екоцид має самостійний кримінально-правовий статус у кримінальному законодавстві невеликої кількості держав, а саме: країн СНД, В'єтнаму, Колумбії, Монголії. Зазвичай під ним розуміють «діяння, що здатне спричинити масове знищення рослинного і тваринного світу, забруднення повітря, водних ресурсів або інші екологічні катастрофи», тоді як за законодавством Вірменії та Монголії обов'язковою ознакою є сам факт настання екологічної катастрофи [3, с. 516].

Крім того, варто зазначити, що сенатори мексиканського Конгресу заявляли про намір криміналізувати злочини проти довкілля у 2021 р. Якби були внесені відповідні зміни до Федерального кримінального кодексу, Мексика стала б першою країною в Латинській Америці, що визнає злочини екоциду на національному рівні та підтримує його включення до Римського статуту [4].

Не слід також забувати про національне законодавство, де ст. 441 Кримінального кодексу України передбачено кримінальну відповідальність за «екоцид» і зазначається, що під ним слід розуміти «масове знищення рослинного або тваринного світу, отруєння атмосфери або водних ресурсів, а також вчинення інших дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу». Вбачається, що окремо кожне діяння, передбачене цією статтею, може спричинити природну катастрофу, що й відмежовує цей злочин від інших кримінальних правопорушень проти довкілля, котрі передбачені розділом VII Кримінального кодексу України [5]. Проте у новому проєкті Кримінального кодексу України ст. 441 КК України виключено, хоча цей проєкт містить підрозділ, що перераховує кримінальні правопорушення проти довкілля.

Принагідно зазначимо, що міжнародна спільнота прагне виключити екоцид із переліку злочинів, що виникають унаслідок військових дій. Цю ідею підтримують такі

країни, як Бельгія, острівні держави Тихого та Індійського океанів, судді Верховного суду Республіки Замбія. У зв'язку з цим юрист П. Хіггінс і його колеги розробили правову базу щодо екоциду. Основна ідея полягає в застосуванні запобіжних заходів і заборон як антропогенного, так і природного характеру [9]. Законопроект покладає на уряди зобов'язання надавати допомогу для захисту від загрози екологічного колапсу та довгострокового руйнування довкілля і запобігання загибелі всіх людей, а також рекомендує надавати допомогу країнам, що постраждали від екологічних катастроф, за певних умов.

Можлива диспозиція нової статті повинна включати такі положення:

1) міжнародний екологічний злочин, метою якого є знищення довкілля або пошкодження його окремих компонентів;

2) вчинення його можливе як у мирний час, так і під час воєнного стану;

3) наслідки протиправного діяння мають значний характер;

4) вчинення вищезазначених діянь відбувається з усвідомленням завданої шкоди;

5) вони стосуються загрози біоценозам і всьому природному комплексу, що призводить до погіршення безпеки життя;

6) порушення міжнародних зобов'язань щодо дотримання стандартів екологічної безпеки;

7) наявне постійне погіршення та забруднення великих територій.

З вищезазначеного випливає, що визнання злочину екоциду як злочину проти миру та безпеки людства на міжнародному рівні забезпечить можливість такого впливу на держави, що їхні рішення, котрі можуть завдати і завдають значної шкоди чи руйнування довкілля, вважатимуться міжнародним злочином, а його криміналізація допоможе заповнити прогалини в природоохоронному законодавстві. Тому визначення «екоцид» має бути закріплене на рівні міжнародних нормативних актів, з унікальним та ефективним механізмом боротьби з цим явищем.

Так, довкілля та безпека людства є самостійними об'єктами кримінально-правової охорони [2]. У контексті чого родовим об'єктом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 441 КК України, є суспільні відносини в частині забезпечення екологічної безпеки людства. Безпосереднім – суспільні відносини у сфері забезпечення безпеки природи як середовища існування людини. Погоджуємося з такими визначеннями об'єктів, однак звертаємо увагу на таке: біологи стверджують, що безпосереднім об'єктом екоциду є середовище проживання всього живого, а представники суспільних наук – народу. Проте маємо переконання, що об'єкт екоциду охоплює не тільки довкілля, а й людей, їхню культуру та виробництво біологічного продукту як об'єкта посягання.

Склад цього кримінального правопорушення відрізняється від типового матеріального: необхідно встановити не лише факт вчинення діяння, а й настання реальних негативних наслідків у вигляді екологічної катастрофи, таких як знищення рослинного і тваринного світу, забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів та ін., якщо діяння спричинило екологічну катастрофу. Отже, зазначене кримінальне правопорушення вважається закінченим у разі настання таких наслідків і відрізняється від типового формального, за якого настання наслідків не є обов'язковим, щоб вважати його закінченим [5]. Таким чином, склад досліджуваного кримінального правопорушення є формально-матеріальним з огляду на конструкцію об'єктивної сторони.

Як уже зазначалося, об'єктивна сторона екоциду виражається у таких формах: масове знищення рослинного і тваринного світу, забруднення атмосферного повітря або водних ресурсів та вчинення інших дій, що можуть спричинити екологічну катастрофу [3]. Однак Верховний Суд України не зайняв правової позиції стосовно того, що саме становить таке правопорушення, як «екоцид», оскільки його визначення охоплює низку оціночних суджень. Наприклад, поняття «масовість» виражається у фізичному впливі на рослини і тварин, що тимчасово або постійно живуть на певній території. При цьому такий вплив повинен становити загрозу для екосистем у вигляді загибелі фауни або зникнення рослинності. Це саме стосується і «забруднення повітря або води», під яким розуміють процес насичення атмосфери і різних водойм токсичними речовинами хімічного і біологічного походження, в тому числі радіоактивними речовинами, що викликають підвищену захворюваність і смертність усіх організмів, як правило, промисловими оксидами сірки, азоту та іншими речовинами, що утворюють кислотні

дощі, спричинені антропогенним впливом промисловості [6, с. 1165–1167].

Однак визначення предмета не включає всі основні компоненти екосистеми, що передбачено диспозицією ст. 441 КК України, а саме: рослинний і тваринний світ, повітряні та водні ресурси, що в сукупності складають середовище проживання людини [7]. Вбачається, що перелік не є повним, зокрема, у ньому відсутній такий елемент, як земля. З огляду на Закон України «Про охорону земель» під землею слід розуміти поверхню суші, що функціонує в органічному поєднанні з ґрунтом, корисними копалинами та іншими природними елементами. Тому, на нашу думку, окрім повітряних та водних ресурсів, як невід'ємний компонент екосистем слід додати «землю» [8].

Відзначимо, що під іншими діями, що можуть викликати екологічну катастрофу, маються на увазі різноманітні методи та засоби впливу на навколишнє середовище, котрі здатні спричинити насамперед штучні опади, результатом яких є знищення посівів, дамб, ставків, споруд, землетруси, виверження вулканів, цунамі тощо. Проте національне кримінальне законодавство не містить вичерпного переліку дій, котрі можна вважати екоцидом. На наш погляд, це є правильним підходом, адже науково-технічний прогрес приводить до появи нових факторів, що впливають на навколишнє природне середовище.

Крім того, з точки зору граматичного тлумачення є дещо незрозумілим, чи стосується фраза «можуть спричинити екологічну катастрофу» всіх перелічених діянь, чи лише «інших діянь», що спричиняють екоцид. У зв'язку з цим, якщо законодавець має намір привернути увагу до реальної та можливої небезпеки від вчинюваних діянь, було б доречно змінити формулювання цієї частини і викласти її у такій редакції: «якщо ці дії створюють реальну, невідворотну загрозу...», де під «невідвотною» слід розуміти такі наслідки, котрих не можна уникнути та (або) відвернути, а «реальною» визначається така, що дійсно може спричинити «екологічну катастрофу».

Суб'єктивна сторона екоциду характеризується умисною формою вини у вигляді прямого умислу й необережною у вигляді кримінально-протиправної недбалості та кримінально-протиправної самовпевненості, але зазвичай, як свідчить практика, особа або особи, які вчиняють екоцид, усвідомлюють суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачають їхні суспільно небезпечні наслідки і бажають їх настання ... Однак у положеннях ст. 441 Кримінального кодексу України відсутня пряма вказівка на умисність таких діянь, що є необхідною умовою для їх визначення на міжнародно-правовому рівні [3]. Таким чином, із метою гармонізації українського кримінального законодавства до основних елементів складу слід додати термін «умисність».

Що стосується мети та мотиву, це є факультативними ознаками суб'єктивної сторони, котрі, у свою чергу, з урахуванням спрямованості умислу винного мають важливе значення для відмежування екоциду від суміжних кримінальних правопорушень.

Згідно з Кримінальним кодексом України за екоцид може бути засуджена особа, яка досягла 16-річного віку [9]. Не можемо погодитися з цим твердженням, зважаючи на діяння, вчинені на території України у воєнний та мирний часи. Ст. 441 Кримінального кодексу України безпосередньо стосується Чорнобильської аварії 1986 р. Так, в офіційному звіті Міжнародної консультативної групи з ядерної безпеки зазначається, що аварія на ЧАЕС була спричинена недбалістю та помилками посадових осіб, що полягали у недотриманні вимог до експлуатації реактора та нехтуванні безпекою виробництва [6, с. 28]. Екологічна небезпека, про яку йдеться, була спричинена спеціальними суб'єктами – обслуговуючим персоналом (тобто тими, хто має відповідний статус, освіту, практичний досвід та навички для здійснення такої діяльності). Тому звичайні суб'єкти, тобто осудні особи, які досягли 16-річного віку і не мають відповідної освіти чи статусу для здійснення такої діяльності, не можуть бути суб'єктами екоциду.

Що стосується сьогодення, то з початку повномасштабного вторгнення росії в Україну дії ворожих сил спричинили значне забруднення ґрунту, повітря та водних ресурсів і загибель багатьох тварин. Вибух на Каховській ГЕС науковці називають найбільшим актом екоциду за останні десятиліття. Це пов'язане з тим, що руйнування греблі має негативні екологічні, соціальні та економічні наслідки.

Такі екологічні катастрофи доводять, що екоцид може здійснюватися суб'єктом, який має певні повноваження та вплив. Окремо слід згадати про транснаціональні корпорації, котрі з кожним днем розширюють свою владу у тісній взаємодії з глобалізацією світової економіки, що є одночасно і наслідком, і каталізатором

глобалізації.

Хоча суб'єкт екоциду, як правило, є спеціальним, не слід нівелювати можливість вчинення цього злочину загальним суб'єктом. З метою унеможливлення звуження норми вивченої статті пропонується додати ще одну кваліфікуючу ознаку: «ті самі дії, вчинені службовою особою».

Висновки. Таким чином, зростання кількості кримінальних правопорушень проти довкілля може негативно вплинути на біологічну основу життя та поставити під загрозу існування всього живого на планеті взагалі. Міжнародна боротьба з екоцидом потребує відповідного правового регулювання, котре б відповідало ступеню суспільної небезпеки та тяжкості наслідків, а також враховувало причини та обставини вчинення протиправних діянь. З огляду на це міжнародне співробітництво у сфері боротьби з екоцидом має важливе значення для забезпечення і підтримання міжнародного миру і безпеки, а отже, й захисту всього людства. Покращення у міжнародному визнанні екоциду свідчать про те, що можливість його криміналізації існує і що наявність такої статті не лише буде простою формальністю у багатьох кримінальних законах («метровою статтею» закону про кримінальну відповідальність), але й стане важливим чинником у реальних кримінальних справах.

Після визнання екоциду на міжнародному рівні як злочину проти миру та безпеки людства будь-які рішення держав, що можуть завдати значної шкоди або руйнування навколишньому середовищу, вже вважатимуться міжнародними злочинами. Крім того, криміналізація екоциду на міжнародному рівні надає змогу заповнити прогалини в законодавстві та сприяти захисту й розвитку навколишнього середовища. Тому екоцид має бути визначений на міжнародному нормативному рівні.

З огляду на об'єктивні та суб'єктивні ознаки, передбачені ст. 441 Кримінального кодексу України, екоцид є кримінальним правопорушенням не лише проти довкілля, а й проти екологічної безпеки людства. Особливістю його складу є різноманітність форм об'єктивної сторони, що ускладнюється визначенням поняття «екологічна катастрофа». При цьому термін «екологічна катастрофа» не має законодавчого закріплення ні в КК України, ні у спеціальному законодавстві, у зв'язку з чим інтерпретація його відбувається шляхом аналізу суміжних норм. Однак, спираючись на норми міжнародного права, під можливість спричинення екологічної катастрофи слід розуміти масштабну, довготривалу і серйозну шкоду навколишньому природному середовищу, що передбачено Конвенцією про заборону військового чи будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище [10], котра спричинена вищевказаними діями, наслідком яких є порушення функціонування біологічного різноманіття чи екологічної системи.

З урахуванням вищезазначених положень пропонується викласти ст. 441 КК України в такій редакції: «умисне масове знищення рослинного і тваринного світу, забруднення атмосферного повітря, земельних і водних ресурсів, а також інші діяння, що створюють реальну і неминучу загрозу екологічної катастрофи», а зважаючи на наслідки діяння для майбутнього, доповнити цю статтю частиною другою: «те ж саме діяння, що має тяжкі наслідки для населення та майбутніх поколінь».

З приводу суб'єкта вважаємо, що екоцид може вчинити не тільки загальний, але і спеціальний суб'єкт, до якого слід віднести посадових осіб, військовослужбовців або осіб, які обіймають інші державні посади, що пов'язані з ризиком вчинення екологічної катастрофи, службових осіб інших держав та транснаціональні корпорації. Тому з метою унеможливлення звуження норми зазначеної статті пропонується додати ще одну кваліфікуючу ознаку: «ті самі дії, вчинені службовою особою». Однак це потребує підготовки доктринальної бази для внесення таких змін у національне законодавство та в джерела міжнародного права.

Список використаних джерел

1. Казак Р. Конференція ООН у Стокгольмі 1972 р.: значення для України та світу. *Law. State. Technology*. 2022. № 1. Р. 3–9. URL : <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/1st/article/view/97>.
2. Penal Code. *Riigi Teataja*. URL : https://www.riigiteataja.ee/en/compare_original/501042019020.
3. Law in the postmodern epoch: general characteristics and manifestation particularities in separate law branches : scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. 776 p.
4. Ecocide / serious environmental crimes in national jurisdictions. *Ekocidelaw*. URL :

<https://ecocidelaw.com/existing-ecocide-laws>.

5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

6. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. : М. І. Мельник, М. І. Хавронюк. Київ : Юрид. думка, 2009. 1236 с.

7. Андрушко П. П. та ін. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Особлива частина / заг. ред. М. О. Потєбенько, В. Г. Гончаренко. Інститут Генеральної прокуратури України, Український інформаційно-правовий центр. Київ : Форум, 2001. 942 с.

8. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>.

9. Куцевич М. П. Кримінальна відповідальність за екоцид: міжнародний та національний аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / 12.00.08. Київ, 2007. 20 с.

10. Convention on the prohibition of military or any other hostile use of environmental modification techniques, 10 December 1976. *United Nations Treaty Collection*. URL : https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XXVI-1&chapter=26&clang=en.

Надійшла до редакції 31.01.2024

Прийнято до опублікування 08.02.2024

References

1. Kazak, R. (2022) Konferentsiia OON u Stokholmi 1972 r.: znachennia dlia Ukrainy ta svitu [The UN conference in Stockholm in 1972: significance for Ukraine and the world]. *Law. State. Technology*. № 1, pp. 3–9. URL : <https://journals.politehnica.dp.ua/index.php/1st/article/view/97>. [in Ukr.].

2. Penal Code. *Riigi Teataja*. URL : https://www.riigiteataja.ee/en/compare_original/501042019020.

3. Law in the postmodern epoch: general characteristics and manifestation particularities in separate law branches : scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. 776 p.

4. Ecocide / serious environmental crimes in national jurisdictions. *Ekocidelaw*. URL : <https://ecocidelaw.com/existing-ecocide-laws>.

5. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [The Criminal Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 05.04.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. [in Ukr.].

6. Naukovo-praktychnyi komentar Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine] / za red. : M. I. Melnyk, M. I. Khavroniuk. Kyiv : Yuryd. dumka, 2009. 1236 p. [in Ukr.].

7. Andrushko P. P. ta in. (2001) Naukovo-praktychnyi komentar do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy. Osoblyva chastyna [Scientific and practical commentary to the Criminal Code of Ukraine. A special part] / zah. red. M. O. Potebenko, V. H. Honcharenko. Instytut Heneralnoi prokuratury Ukrainy, Ukrainyskyi informatsiino-pravovyi tsentr. Kyiv : Forum. 942 p. [in Ukr.].

8. Pro okhoronu zemel [On the protection of lands] : Zakon Ukrainy vid 19.06.2003. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>. [in Ukr.].

9. Kutsevych M. P. (2007) Kryminalna vidpovidalnist za ekotsyd: mizhnarodnyi ta natsionalnyi aspekty [Criminal liability for ecocide: international and national aspects] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk / 12.00.08. Kyiv. 20 p. [in Ukr.].

10. Convention on the prohibition of military or any other hostile use of environmental modification techniques, 10 December 1976. *United Nations Treaty Collection*. URL : https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XXVI-1&chapter=26&clang=en.

ABSTRACT

Vasyl Berezniak, Diana Rukina. The problem of the international and national fixing of the definition of «ecocide» taking into account the subjective and objective signs of the composition of such criminal offense: doctrine and practice. Attention is focused on the fact that the creation of an effective and integral mechanism of environmental protection requires new legislative changes, which should be followed both at the national and international levels. Scientific approaches to the definition of the concept of «ecocide» were analyzed, which contributed to the normalization of the disposition of Art. 441 of the Criminal Code of Ukraine with new proposed qualifying features. In the context of this, the importance of the normative definition of the term «ecocide» as a separate crime provided for by the Rome Statute is substantiated, which, in turn, will contribute to the harmonization of legislative norms not only of Ukraine, but also of other countries of the world. Attention is also focused on the importance of determining the criteria for distinguishing the mentioned crime from the related components of the criminal offense.

The authors have concluded that after the recognition of ecocide at the international level as a crime against the peace and security of humanity, any decisions of states that may cause significant damage or destruction to the environment will already be considered international crimes. In addition, the criminalization of ecocide at the international level makes it possible to fill gaps in legislation and contribute to the protection and development of the environment. Therefore, ecocide must be defined at the international regulatory level.

Keywords: *ecocide, international crime, criminal offense, international legal acts, destruction, grave consequences, armed aggression against Ukraine.*